

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREDI YA 12

XITSONGA: RIRIMI RA LE KAYA (HL)

PAPILA RA VUNHARHU (P3)

NYENYANYANA/NYENYANKULU 2017

MEMORANDAMU

TIMARAKA: 100

Memorandamu leyi yi na tipheji ta 12.

MAAVELO YA TIMARAKA**XIYENGE XA A: SWITSHURIWA SWA XITSALWANA: TIMARAKA TA 50**

VUNDZENI NA MAKUNGUHATELO	(VM): =	30
RIRIMI, XITAYILI NA VUHLERI	(RXV): =	15
XIVUMBEKO	(X): =	05
NTSENGO		<u>50</u>

**XIYENGE XA B: SWITSHURIWA SWA XITSALWAMBIKO :
TIMARAKA TA****2 x 25 = 50**

VUNDZENI, MAKUNGUHATELO NA XIVUMBEKO	(VMX): =	15
RIRIMI, XITAYILI NA VUHLERI	(RXV): =	<u>10</u>
NTSENGO		<u>25</u>

XIYENGE XA A: SWITSHURIWA SWA XITSALWANA**XIVUTISO XA 1****1.1 Loko maphorisa hinkwawo a yo fana na phorisa leriya.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Vito ra phorisa na xitichi xa maphorisa lexi ri tirhaka eka xona.
- Tidyondzo leti ri ti dyondzeke.
- Matirhelo na maambalelo ya rona.
- Nkarhi lowu ri ngenaka no huma hi wona exitichini.
- Matikhomelo ya rona.
- Leswi ri hambanaka na laman'wana hi swona.
- Masagwadi lawa ri ma kumaka lembe na lembe.
- Vumundzuku bya rona eka ntirho wa vuphorisa.
- Nhlohotelo wa rona eka maphorisakulobye na le ka vaakatiko.

[50]**1.2 Dyondzo masiku lawa.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Ku dyondziwa mahala.
- Ku tirhisiwa ngopfu ka thekinoloji.
- Ku va vadyondzi va fika eswikolweni hi ku olova hikokwalaho ko tirhisiwa ka swifambo swa mahala.
- Mphakelo wa swakudya.
- Vuleteri byo engetela lebyi nyikiwaka vadyondzisi.
- Ku xwa ka vadyondzisi na vadyondzi van'wana exikolweni.
- Ku pfumaleka ka ntirhisano exikarhi ka vadyondzisi na vatswari van'wana va vadyondzi.
- Ntlimbano wa vadyondzi etitilasini.
- Mpfumaleko wo hitekela kumbe ku tinyiketela ka vadyondzisi na vadyondzi van'wana.
- Ku va mfumo wu nga ha tholi vadyondzisi va ntokoto vo pfala lava va tshikeke ntirho.

[50]**1.3 A ndzi twa onge ndzi lo weriwa hi ntshava.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Siku, nkarhi na ndhawu.
- Leswi swi nga humelela.
- Leswi swi nga humelerisa xiswona.
- Xintshuxo xa xiyimo lexi.
- Lava a va ri kona.
- Mahetelelo.
- Matitwelo.

[50]

1.4 **Vunene na vubihi bya vukhongereri masiku lawa.**

Vunene.

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Ku seketelana hi nkarhi wa rifu.
- Swakudya na swiambalo leswi nyikiwaka vapfumari.
- Vun'we na vuxaka lebyi vaka kona eka vapfumeri.
- Tidyondzo leti nyikiwaka vapfumeri.
- Ku khongelela rixaka.

Vubihi.

- Vukanganyisi.
- Ku lwela switulu swa vurhangeri.
- Van'wana va endla bindzu hi vukhongereri.
- Ku dyisiwa ka vapfumeri swilo leswi swi nga dyiwiki.

[50]

1.5 **Vanhu va matikomambe lava va endzelaka tiko ra hina va nyikiwa nsirhelelo wo ringanela. Pfumela kumbe u kaneta.**

Ku pfumela.

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Ku tirhisiwa makhadi ku pfula makamara na tilifiti eka tihodela to tala.
- Tihodela leti va rhurheriwaka eka tona ti na varindzi vo va sirhelela.
- Ku na tindhawu laha va kumaka vuxokoxoko bya laha va yaka kona.
- Ku na mimovha leyi yi va rhwalaka yi va yisa laha va lavaka ku ya kona.
- Va dya swakudya leswi kamberiweke hi vakamberi va ntokoto.
- Ku na vanhu lava va fambaka na vona va va komba tindhawu to hambanahambana ta laha tikweni.
- Vahundzuluxeri va tindzimi va laha tikweni va va pfuna leswaku va twisisa ririmi.
- Swigevenga leswi swi va xanisaka swi xupuriwa hi nkxavi wo vava loko swi kumekile.

Ku kaneta.

- Van'wana va yiveriwa tinhundzu ta vona.
- Va tekeriwa timali.
- Va dlayiwa.
- Tihodela tin'wana leti va rhurheriwaka eka tona ti hava vusirheleri.
- Minkarhi yin'wana va lahlekisiwa hi vanhu va vuxisi ku endlela leswaku va va tekela swilo swa vona.
- Yin'wana ya mimovha leyi va tleketliwaka hi yona yi va yi nga ri eka xiyimo lexinene.
- Vatirhi van'wana lavo kala va nga tshembekangi va xaviwa hi swigevenga leswaku va endla vaendzi lava nsele.

[50]

1.6 **Mukamberiwa u ta xiyaxiya swifaniso kutani a tsala xitsalwana hi xin'we xa swona, a aneka mhaka leyi xi n'wi tiselaka yona emiehleketweni. U ta nyika xitsalwana xa yena nhlokomhaka leyi faneleke.**

1.6.1 Xikombiso xa nhlokomhaka: **Ku lwela timfanelo.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlamuselo ya nhlokomhaka.
- Vumbiwa mayelana na timfanelo.
- Tindlela to lwela timfanelo.
- Ku nyikiwa mpfumelelo wo lwela timfanelo.
- Vuhlayiseki hi nkarhi wo lwela timfanelo.
- Swiendlo swa lava va lwelaka timfanelo.
- Switandzhaku swo lwela timfanelo.

[50]

1.6.2 Xikombiso xa nhlokomhaka: **Vurimi.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlamuselo ya vurimi.
- Nguva yo rima.
- Tinxaka ta vurimi.
- Nkoka wa vurimi.
- Leswi byariwaka.
- Tindlela to rima.
- Switirhisiwa.
- Ntshovelo.
- Vurimi na rihanyu lerinene.

[50]

1.6.3 Xikombiso xa nhlokomhaka: **Goza ra mfumo ro hlayisa vadyondzi emagondzweni.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Mabazi yo khandziyisa vadyondzi.
- Swikanyakanya swa vadyondzi.
- Goza ro tlurisa vadyondzi magondzo.
- Yunifomo leyi nyikiwaka vadyondzi lava tlurisaka van'wana magondzo.
- Xiave xa vadyondzisi eku tluleni ka magondzo hi vadyondzi.
- Xiave xa maphorisa ya swa le magondzweni.
- Mimfungho leyi tirhisiwaka ku tlula magondzo.
- Swigwevo leswi nyikiwaka lava tlulaka nawu.

[50]

NTSENGO WA XIYENGE XA A: 50

XIYA:

- Tirhisa rhubiriki minkarhi hinkwayo loko u koreketa xitsalwana xa vutumbuluxi (Papila ra vu3, XIYENGE XA A).
- Timaraka to sukela eka 0 ku fikela eka 50 ti avanyisiwile hi tinhlamuselo ta 5 ta vuswikoti.
- Eka swilaveko swa Vundzeni, Ririmi na Xitayili, nhlamuselo yin'wana na yin'wana ya vuswikoti eka leta ntlhanu yi avanyisiwile hi swiyimo swimbirhi: xa le henhla na xa le hansi xikan'we na maavelo ya lawa ya tirhisiwaka ya timaraka.
- Xivumbeko a xi khumbeki hi xiyimo xa le henhla na xa le hansi.

RHUBIRIKI YA MAAVELO YA TIMARAKA EKA MAKOREKETELO YA XITSALWANA EKA RIRIMI RA LE KAYA [TIMARAKA TA 50]

Swilaveko		Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
VUNDZENI & MAKUNGUHATELO		28–30	22–24	16–18	10–12	4–6
(Mahlamulelo na miehleketo) Maveketelelo ya miehleketo eka makunguhatelelo. Ndzemuko wa xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu.	Xiyimo xa le henhla	-Mahlamulelo yo hlawuleka/lama tlhonthaka miehleketo na ku hundzisa eka leswi languteriweke. -Miehleketo ya vutlhari, leyi tlhonthaka miehleketo naswona leyi vupfeke. -Mahungu ya veketeriwile hi ndlela yo hlawuleka naswona ku na nkhlukelano (nhlangano) ku katsa manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo lama vumbiweke kahle swinene. -Miehleketo leyi faneleke no tsakisa naswona yi kombisa vumbhoni byo va yi vupfile. -Mahungu ya veketeriwile kahle swinene naswona ku na nkhlukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo lama amukelekaka. -Miehleketo leyi nga na nkhlukelano na ku khorwisa. -Mahungu ya veketeriwile kahle naswona ku na nkhlukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo ma na nkhlukelano kun'wana. -Miehleketo a yi twisiseki naswona a yi kombisi vutitumbuluxeli. -Ku na vumbhoni byintsongo bya maveketelelo na nkhlukelano wa mahungu.	-Mahlamulelo yo huhula. -Miehleketo yo hlanganahlangana yo ka yi nga kongomisi mhaka. -Mahungu yo huhula no vuyeleriwa. -Mahungu a ya veketeriwangi kahle naswona ya hava nkhlukelano.
TIMARAKA TA 30						

**RHUBIRIKI YA MAAVELO YA TIMARAKA EKA MAKOREKETELO YA XITSALWANA EKA RIRIMI RA LE KAYA [TIMARAKA TA 50]
(ku yisa emahlweni)**

Swilaveko		Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
		25–27	19–21	13–15	7–9	0–3
	Xiyimo xa le hansi	-Mahlamulelo ya xiyimo xa le henhla kambe lama nga riki na swihlawulekisi swa xitsalwana xo hlawuleka no tlhontlha miehleketo. -Miehleketo ya vutlhari no vupfa. -Mahungu ya veketeriwile hi ndlela ya vutshila naswona ku na nkhlukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo lama vumbiweke kahle. -Miehleketo leyi faneleke no tsakisa. -Mahungu ya veketeriwile kahle naswona ku na nkhlukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo lama amukelekaka kambe hungu a ri hlamuseriwangi ri twisiseka swinene. -Miehleketo yi na nkhlukelano lowu eneleke na ku khorwisa. -Mahungu ya veketeriwile kahlenyana naswona ku na nkhlukelanonyana (nhlanganonyana) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo hakanyingi a hi lama ma kongomaka. -Miehleketo yi tala ku va leyi nga hlanganangiki na ku hlanganahlangana. -Ku hava vumbhoni lebyi kombisaka maveketelelo lamanene na nkhlukelano wa mahungu.	-A nga kalangi a ringeta ku angula ku ya hi nhlokomhaka. -Miehleketo hi leyi yi nga fanelangiki naswona a yi fambelani nakantsongo na nhlokomhaka. -A yi na nkongomo naswona yi pfuvapfuekile.

**RHUBIRIKI YA MAAVELO YA TIMARAKA EKA MAKOREKETELO YA XITSALWANA EKA RIRIMI RA LE KAYA [TIMARAKA TA 50]
(ku yisa emahlweni)**

Swilaveko		Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
RIRIMI, XITAYILI & VUHLERI Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelana na xikongomelo/ nkucetelo, vundzeni; Mahlawulelo ya marito. Matirhiselo ya ririmi na swiaki na milawu ya rona; mahikahatelo, ntivoririmi na mapeletelo.	Xiyimo xa le henhla	14–15 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelana swinene na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Vutitshembi eka ku tirhisa ririmi naswona hi ndlela yo hlawuleka no tsakisa. -Xi koka rinoko naswona xi na thoni leynene no tlhavula. -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo a swi tali ku va kona. -Xi vumbiwile hi ndlela ya vutshila swinene.	11–12 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana kahle na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Ririmi hi leri faneleke naswona thoni leyi tirhisiweke hi leyi fanaka minkarhi hinkwayo. -Swihoxo swa ntivoririmi na mahikahatelo a swi talangi. -Xi vumbiwile hi ndlela ya vutshila.	8–9 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelana na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Ririmi ri tirhisiwile hi mfanelo ku hlamusela mahungu. -Thoni hi leyi faneleke. -Ku tirhisiwile ririmi ro tlhavula ku tiyisisa vundzeni bya hungu.	5–6 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito a swi fambelani na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Matirhiselo ya ririmi i ya xiyimo xa madyondza swinene. -Thoni na dikixini a swi fambelani. -Ku na nkayivelo wa ntivomarito.	0–3 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito a swi fambelani na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Ririmi a ri twisiseki. -Nkayivelo wa ntivomarito wu endla leswaku mahungu ya nga twisiseki.
TIMARAKA TA 15	Xiyimoxa le hansi	13 -Ririmi i ra xiyimo xa le henhla naswona ri na thoni leyi faneleke no tlhavula. -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo a swi tali ku va kona. -Xi vumbiwile hi ndlela ya vutshila.	10 -Ririmi ra koka naswona hakanyingi ra vuyerisa. -Thoni hi leyi faneleke na ku vuyerisa. -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo i swintsongo. -Xi vumbiwile hi ndlela ya vutshila.	7 -Matirhiselo lamanene ya ririmi eka minkarhi yin'wana. -Hakanyingi thoni hi leyi faneleke kambe ku na nkayivelo wo tirhisiwa ka ririmi ro tlhavula.	4 -Ku hava matirhiselo lamanene ya ririmi. -Ku tirhisiwile swivulwa swo fana kumbe swintsongo leswi hambaneke. -Ku na nkayivelo lowukulu wa ntivomarito.	
XIVUMBOKO Swihlawulekisi swa xitshuriwa. Mavumbelo ya tindzimana na swivulwa.		5 -Mavumbelo ya nhlokomhaka i ya xiyimo xa le henhla swinene. -Vuxokoxoko lebyi hlawulekeke. -Swivulwa na tindzimana swi vumbiwile hi ndlela ya xiyimo xa le henhla swinene.	4 -Vuxokoxoko byi vumbiwile hi ndlela yo twisiseka. -Ku na nkhlukelano. -Swivulwa na tindzimana swa twisiseka naswona i swo hambanahambana.	3 -Ku vumbiwile vuxokoxoko lebyi faneleke. -Swivulwa na tindzimana swi vumbiwile hi ndlela leynene. -Xitsalwana xi sala xa ha twisiseka.	2 -Ku na timhakanyana to khomeka. -Swivulwa na tindzimana swi hoxekile. -Xitsalwana xa ha twisisekanyana.	0–1 -Ku pfumaleka timhaka leti lavekaka. -Swivulwa na tindzimana swi hoxekile. -Xitsalwana a xi twisiseki.
TIMARAKA TA 5						
MAAVELO YA TIMARAKA		43–50	33–40	23–30	13–20	0–10

XIYENGE XA B: SWITSHURIWA SWA XITSALWAMBIKO**XIVUTISO XA 2****2.1 PAPILA RA XIMFUMO**

Eka papila ra yena mukamberiwa u ta katsa leswi landzelaka:

- Adirese ya mutsari evokweni ra xinene.
- Adirese ya mutsaleriwa evokweni ra ximatsi.
- Xiloso.
- Nhlokomhaka.
- Vundzeni (Manghenelo, miri na mahetelelo).
- Nsariso.

[25]**2.2 XIVIKO**

Eka xiviko xa yena mukamberiwa u ta katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Loyi xiviko xi kongomisiweke eka yena.
- Siku, nkarhi na ndhawu.
- Xikongomelo xa rendzo.
- Leswi va nga famba hi swona.
- Leswi humeleleke erendzweni.
- Vuhlayiseki.
- Swibumabumelo na swisolo.
- Nsayino wa mutsari.
- Siku, n'hwetl na lembe.

[25]**2.3 ATIKILI YA MAGAZINI**

Eka atikili ya yena mukamberiwa u ta katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka na vito ra magazini.
- Vito ra mutsari ehenhla ka hungu.
- Xifaniso loko xi ri kona.
- Hungu hi ku kongomisa/koxometa.
- Vuxokoxoko bya mutsari wa atikili.

[25]

2.4 N'WANGULANO

Eka n'wangulano wa yena mukamberiwa u ta katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Siku, nkarhi na ndhawu.
- Mavito ya swimunhuhatwa hi maletere lamakulu.
- Marito yo amukela na ku xewetana.
- Swiendlo swa swimunhuhatwa endzeni ka swiangi.
- Mbhurisano lowu veke kona.
- Ku gimeta na ku lelana.

[25]**2.5 INTHAVHIYU**

Eka inthavhiyu ya yena mukamberiwa u ta katsa leswi landzelaka:

- Siku, nkarhi na ndhawu.
- Mavito ya swimunhuhatwa.
- Ku xewetana.
- Swivutiso hi mulawuri.
- Tindhlamulo hi loyi a lavaka ku thoriwa.
- Swikhenso, swibumabumelo na swisololo hi swivulavuri.
- Ku lelana.

[25]**2.6 MATIMU YA MUFI**

Eka matimu ya yena mukamberiwa u ta katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Mavito na xivongo xa mufi.
- Siku, n'hwetini na lembe ro velekiwa.
- Ndhawu laha a tswariweke kona.
- Vatswari va mufi.
- Vuxokoxoko bya swa tidyondzo loko a dyondzile xikolo.
- Ta vukati.
- Vuxokoxoko bya ntirho wa yena loko a a tirha.
- Siku ro hundza emisaveni.
- Vukhale bya mavabyi.
- Xivangelo xa rifu.
- Lava a va siyeke.
- Ku n'wi navelela ku etlela hi kurhula.
- Ku phata xivongo xa yena.

[25]

NTSENGO WA XIYENGE XA B: 50
NTSENGO WA TIMARAKA: 100

XIYA:

- Tirhisa rhubiriki minkarhi hinkwayo loko u koreketa xitsalwana xa vutumbuluxi (Papila ra 3, XIYENGE XA B).
- Timaraka to sukela eka 0 ku fikela eka 25 ti avanyisiwile hi tinhlamuselo ta 5 ta vuswikoti.
- Xivumbeko a xi khumbeki hi xiyimo xa le henhla na xa le hansi.

RHUBIRIKI YA MAAVELO YA TIMARAKA EKA MAKOREKETELO YA XITSALWAMBIKO XO LEHA EKA RIRIMI RA LE KAYA [TIMARAKA TA 25]

Swilaveko	Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
VUNDZENI, MAKUNGUHATELO & XIVUMBEKO	13–15	10–12	7–9	4–6	0–3
Mahlamulelo na miehleketo. Maveketelelo ya miehleketo eka makunguhatelelo. Xikongomelo, vaamukeri va hungu, swihlawulekisi/swiaki swa ririmi na mbangu. TIMARAKA TA 15	-Mahlamulelo yo hlawuleka na ku hundzisa leswi a swi languteriwile. -Miehleketo ya vutlhari leyi vupfeke. -Vutivi byo enta bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Matsalelo lawa ya nga humiki emhakeni. -Vundzeni na miehleketo swi vumbanile. -Nhlamuselo ya vuenti swinene naswona vuxokoxoko hinkwabyo byi seketela nhlokomhaka. -Xivumbeko lexi faneleke no va na nkhaqato.	-Mahlamulelo lamanene lama kombisaka vutivi lebyinene bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Ku na ku kongoma mhaka – a ku na ku huma emhakeni. -Vundzeni na miehleketo swi vumbanile, swi hlamuseriwile kahle hi vuxokoxoko byo seketela nhlokomhaka. -Xivumbeko lexi faneleke lexi nga na swihoxo swintsongo leswi onheke nkhaqato.	-Mahlamulelo yo ringanela lama kombisaka vutivi bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Mhaka a yi kongomiwi hi ku hetiseka - ku na ku humanyana emhakeni. -Vundzeni na miehleketo swi vumbanile hi ndlela leyi amukelekaka. -Ku na vuxokoxoko byin'wana lebyi seketelaka nhlokomhaka. -Hi ku angarhela xivumbeko hi lexi faneleke kambe xi ri na swihoxo swintsongo.	-Mahlamulelo ya madyondza lama kombisaka vutivinyana bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Ku na ku kongomanyana kambe matsalelo ya huhula. -A hi minkarhi hinkwayo vundzeni na miehleketo swi vumbanaka. -Ku na vuxokoxoko byintsongo lebyi seketelaka nhlokomhaka. -Milawu ya xivumbeko yi tirhisiwe hi ndlela yo ka yi nga twisiseki. -Ku na swihoxo swo tala.	-Mahlamulelo a ya kombisi vutivi bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Nhlamuselo a yi le rivaleni naswona yi humile swinene emhakeni. -Vundzeni na miehleketo a swi vumbanangi. -Ku na vuxokoxoko byintsongo swinene lebyi seketelaka nhlokomhaka. -A ku tirhisangi milawu ya xivumbeko leyi faneleke.

RHUBIRIKI YA MAAVELO YA TIMARAKA EKA MAKOREKETELO YA XITSALWAMBIKO XO LEHA EKA RIRIMI RA LE KAYA [TIMARAKA TA 25] (ku yisa emahlweni)

Swilaveko	Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
RIRIMI, XITAYILI & KU HLELA Thoni, rhejisitara, xitayili, xikongomelo/nkucetelo, vaamukeri va hungu na mbangu. Matirhiselo ya ririmi na swiaki na milawu ya rona; Mahlawulelo ya marito; Mahikahatelo na mapeletelo. TIMARAKA TA 10	9–10 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana swinene na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Ku na nkhaqato wa ntivoririmi naswona wu vumbiwile hi mfanelo. -Swihoxo a swi kona.	7–8 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana kahle na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Hi ku angarhela ku na nkhaqato wa ntivoririmi naswona wu vumbiwile hi mfanelo. -Ntivomarito wa kahle swinene. -Swihoxo a swi talangi.	5–6 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Ku na swihoxonyana swa ririmi. -Ku na ntivomarito wo ringanela. -Swihoxo a swi onhi nhlamuselo.	3–4 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swo fambelananyana na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Ntivoririmi wo pfumala nkhaqato wu tlhela wu va na swihoxo swo tala. -Ntivomarito wo kayivela. -Nhlamuselo a yi le rivaleni.	0–2 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito a swi fambelani na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Swihoxo swi tele naswona ku na ku pfuvapfuvana ka timhaka. -Ntivomarito a wu fambelani na xikongomelo. -Nhlamuselo a yi twali nakantsongo.
MAAVELO YA TIMARAKA	22–25	17–20	12–15	7–10	0–5